

ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА
УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА
УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
(ЦДАВО УКРАЇНИ)

ПРОТОКОЛ

18 серпня 2022 р. № 3

м. Київ

Засідання науково-методичної ради
ЦДАВО України

Голова ради – Левченко Л. Л.

За секретаря – Єфремова О. Г.

Присутні: Бабенко О. О., Редько О. М., Собко І. П.

Порядок денний:

1. Про стан підготовки виставки до Дня Незалежності України «Україна на мапах: від давніх часів до сьогодні» (спільна виставка Центральних державних історичних архівів Києва та Львова та Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України). Доповідач Редько О. М.
2. Про стан підготовки виставки архівних документів до Дня авіації (спільна виставка Центрального державного історичного архіву України, м. Київ та Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України). Доповідач Єфремова О. Г.

1. СЛУХАЛИ:

Редько О. М. про стан підготовки спільної виставки Центральних державних історичних архівів Києва та Львова та Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України присвячено Дню Незалежності України. Доповідачка вказала, що виставка матиме таку назву: «Україна на мапах: від давніх часів до сьогодні».

Зазначила, що за основу виставки взяті мапи України різних епох. Також Редько О. М. вказала, на актуальність даної виставки. Оскільки Україна зустрічає День Незалежності у часи найважчих випробувань, коли ворог заповзятю намагається стерти нашу країну зі світової карти. Зробивши замах на територіальну цілісність України в 2014 році, анексувавши Крим, Росія розв'язала проти нас також картографічну і топонімічну війну. Не маючи міжнародного визнання своїх так званих «нових» кордонів, Росія чимдуж прагнула привчити світ до їх візуального образу, просуваючи картографію з

Кримом, як часиною РФ, а не України. Через вісім років агресор вирішив піти далі: він загарбує нові українські території, зухвало заявляючи, що ті ніколи не повернуться до складу України. Таким чином, їх заяви про неісторичність України виливаються у спроби фізично знищити українську державність і народ, а від так і символічно прибрати нас з карти світу. Проте Україна була, є і буде.

Далі доповідачка зазначила, що до виставки увійдуть карти, що зберігаються в трьох Центральних архівах: Центральному державному історичному архіві, м. Київ, Центральному державному історичному архіві, м. Львів та Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України. Це насамперед відомі карти України Гійома Левассера де Боплана та Йоганна Баптиста Гоманна, а також їх перевидання іншими укладачами, які ілюструють добу козаччини. Саме в період козаччини топонім Україна впевнено посів місце на карті. Більш наукове картографування українських теренів припадає на імперську добу. Мапи цього часу більш точні і вже схожі на сучасні. Також до виставки увійдуть карти ХХ століття. Отже на виставці будуть представлені унікальні видання.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л. Л. зазначила, що їй подобається ідея показати у виставці мапи різних історичних періодів. Вона поцікавилась чи всі документи підготовлені, оскільки у виставці беруть участь інші архіви. Чи злагоджена в них робота.

Редько О. М. відповіла, що все майже готове, зокрема документи вже відскановані і анотації до них складені. Лишилось доопрацювати передмову до виставки.

Левченко Л. Л. відповіла, що коли виставка буде готова, всі матеріали треба передати до відділу інформаційних технологій для подальшого розміщення на вебсайті архіву.

ВИРІШИЛИ:

- Доопрацювати передмову до виставки «Україна на мапах: від давніх часів до сьогодення» (Редько О. М.).

- Розмістити виставку «Україна на мапах: від давніх часів до сьогодення» на вебсайті ЦДАВО України до 24 серпня 2022 р. (Собко І. П.).

2. СЛУХАЛИ:

Єфремову О. Г. доповідь щодо підготовки виставки архівних документів до Дня авіації. Доповідачка вказала на те, що цей день відзначають в останню суботу серпня. Це спільне свято військових та цивільних авіаторів і працівників авіаційної промисловості та транспорту. Також в першу неділю серпня в Україні відзначається День Повітряних Сил Збройних Сил України. Також вона зазначила, що виставка матиме назву: «Крила незалежності. Документи з історії української авіації».

Єфремова О. Г. відзначила героїзм українських авіаторів у боротьбі з російськими загарбниками: вони закривають собою українські міста від ворожих літаків і снарядів, рятуючи тисячі життів.

Доповідачка зазначила, що ЦДІАК України представлятиме документи про започаткування авіації та повітроплавання на теренах України на початку ХХ

століття. Натомість у ЦДАВО України зберігається великий за обсягом інформаційний масив документів з історії авіаційної галузі України, що висвітлює етапи становлення української авіації у ХХ – ХХІ ст.

Далі Єфремова О. Г. вказала на те, що виставка складатиметься з чотирьох розділів:

- «Авіація та повітроплавання на початку ХХ ст.» - перший розділ виставки, містить документи з фондів ЦДАК України: Канцелярія попечителя київського навчального округу, м. Київ; Управління гідротехнічних робіт при арміях Південно-Західного фронту (ГІДРОЮЗ); київська духовна консисторія, м. Київ; Колекції документів діячів науки, мистецтва та культури України; особового фонду родини Терещенків (1870 – 1919 рр.). в цьому розділі будуть представлені метричні записи про народження і шлюб видатного українського авіаконструктора І. І. Сікорського, а також його листування за часів перебування на еміграції в США з редактором журналу «Крила України» М. Ляховецьким; метричні записи про народження Д. П. Григоровича, відомого українського авіаконструктора, творця першого в Російській імперії гідроплану, а також О. М. Пилькевича – українського військового діяча, котрий на початку 1917 року був командиром 2-го авіаційного дивізіону; особисті документи Ф. Ф. Андерса, котрий увійшов в історію як творець першого в Російській імперії дирижабля м'якої конструкції тощо.

- «Авіаційна справа 1917 – 1921 років» - наступний розділ виставки, до складу якого увійшли документи з фондів ЦДАВО України: Військово-повітряні частини військ Центральної Ради і Української Держави (об'єднаний фонд) (1917 – 1919 рр.); Військове міністерство Української Народної Республіки (1917 – 1918 рр.); Головне управління Генерального штабу Української Держави (1918 – 1919 рр.); 1-й Український армійський авіаційний загін при 1-й окремій Запорозькій дивізії (1918 р.); Військове міністерство Української Народної Республіки (1918 – 1929 рр.); Головне управління Генерального штабу Української Народної Республіки (1918 – 1921 рр.); Головне управління Військово-повітряного флоту Української Народної Республіки (1918 – 1920 рр.) та ін. Серед документів, що були відібрані для представлення на виставці – накази С. Петлюри по Генеральному секретарству справ військових Української Народної Республіки щодо формування 1-го Українського авіазагону при 5-му авіапарку, про призначення підполковника В. Павленка завідуючим авіаційною справою Української Народної Армії та багато інших документів.

- Третій розділ – «Становлення української цивільної авіації: 1920 – 1960 роки» включає документи державних органів авіаційного транспорту України (об'єднаний фонд) (1923 – 2001 рр.); Українського акціонерного товариства повітряних шляхів сполучення «Укрповітрошлях», Українського управління повітряних сполучень Всесоюзного об'єднання цивільного повітряного флоту, Українського територіального управління цивільного повітряного флоту Головного управління цивільного повітряного флоту СРСР; Українського управління цивільної авіації Міністерства цивільної авіації СРСР. Серед документів представлені матеріали про участь Українського акціонерного товариства повітряних сполучень «Укрповітрошлях» у Міжнародній

авіавиставці у Берліні 1928 року, каталоги, буклети, проспекти іноземних фірм по авіації за 1928 – 1929 роки, листування з Головним Управлінням Цивільного Повітряного Флоту та Радою Народних комісарів УРСР та інші документи.

- Четвертий розділ – «Авіація України за часів незалежності: період 1991 – 2004 рр.». До даного розділу виставки увійдуть документи з фондів ЦДАВО України: Адміністрація Президента України, Кабінету Міністрів України та Державних органів авіаційного транспорту України (об'єднаний фонд). Серед відібраних документів: листування з Кабінетом Міністрів України з основних питань цивільної авіації, інформації щодо розвитку повітряного сполучення між Україною та зарубіжними країнами, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів щодо розвитку авіаційного транспорту України та багато інших документів.

Отже, як підсумок, Єфремова О. Г. зауважила, що архівні документи, які будуть представлені на даній виставці відображають авіаційну галузь як важливий сектор економіки України.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л. Л. вказала на те, що Єфремова О. Г. доклала багато зусиль для підготовки виставки, що результатом роботи вона задоволена. Також поцікавилась коли виставка буде оприлюднена на вебсайті архіву.

Єфремова О. Г. відповіла, що всі матеріали будуть передані до відділу інформаційних технологій для розміщення на сайті архіву, а дата розміщення – 27 серпня 2022 року.

ВИРІШИЛИ:

- Передати всі матеріали до відділу інформаційних технологій для подальшого розміщення виставки на вебсайті ЦДАВО України 27 серпня 2022 року (Собко І. П.).

Голова науково-методичної ради

Лариса ЛЕВЧЕНКО

За секретаря

Олена ЄФРЕМОВА